

MYTH BUSTING: Skatt på finanstransaksjoner

Basert på et dokument skrevet av David Hillman og Christina Ashford, Stamp Out Poverty.

Skatt på finanstransaksjoner (FTT) blir nå bredt diskutert som en politisk mulighet for å skaffe betydelige offentlige inntekter fra finanssektoren og kapitaleiere. De offentlige kostnadene ved finanskrisa har vært svært store. Allerede i desember 2009 hadde statene i G20-landene hatt direkte kostnader og tap på omkring 2000 milliarder amerikanske dollar. Dette var på grunn av redningsaksjoner for banker og finansinstitusjoner, offentlige garantier og mulige framtidige kostnader (IMF, 2010). Summen tilsvarer 6,2% av verdien av den totale årsproduksjonen i verden (verdens BNP). Kostnadene ved krisa blir i Europa og USA lagt på den vanlige befolkningen. De som ikke har noe ansvar for krisen må bære kostnadene, offentlige velferdsordninger kuttes og arbeidsplasser blir borte. Utviklingslandene har i liten grad forårsaket krisen, men den har likevel ført til store innskrenkninger og kutt i utgifter til helse, utvikling, infrastruktur og tiltak mot klimaendringer.

Skatt på finanstransaksjoner er en av de få mulighetene vi har for å sørge for at finansakrobatene gir et merkbart økonomisk bidrag til å dekke kostnader skapt av krisa. Denne skatten vil gi en mer sosialt rettferdig fordeling av kostnader ved krisa enn de fleste andre skatter. Den kan sikre at finanssektoren, som i liten grad er underlagt skatter og avgifter i dag, vil måtte betale en rimelig andel skatt. En skatt på finanstransaksjoner vil dessuten bidra til å redusere omfanget av kortsiktig spekulasjon, den vil virke stabiliserende og kan oppmuntre til mer langsiktig og bærekraftig økonomisk vekst.

Motstanderne av en slik skatt sprer en rekke myter om virkningene ved innføringen av en slik skatt, mer og mer aktivt jo bredere politisk støtte skatten har fått. Vi vil nedenfor omtale de viktigste av de mytene som nå spres, og vise at dette faktisk er myter som ikke er basert på realiteter.

Hva er en skatt på finanstransaksjoner?

Skatt på finanstransaksjoner er en liten avgift på kjøp, salg eller eierskifte av valuta og verdipapirer (aksjer, obligasjoner og derivater av forskjellige slag). EU-kommisjonen foreslo høsten 2011 en skatt på 0,1 % på handel med aksjer og obligasjoner, og 0,01 % på derivater. Selv en prosentvis så liten skatt vil likevel gi merkbare nye inntekter: EU-kommisjonen vurderer at den foreslåtte skatten vil gi inntekter på 57 milliarder euro i året (EU-kommisjonen 2011). Om denne skatten skulle utvides til å omfatte alle utviklede land, og den også inkluderer valutahandel, kunne den gi en inntekt på opp mot 300 milliarder dollar årlig (Spratt and Ashford, 2011). Det er da tatt hensyn til at den mest kortsiktige handelen vil bli borte som følge av en slik skatt.

En skatt på finanstransaksjoner vil gi økte kostnader for de som handler med valuta og verdipapirer. En skatt på 0,1 % er imidlertid vurdert til å utgjøre mindre enn 10% av dagens samlede handelskostnader for handel med valuta og verdipapirer (Persaud, 2012, s.2). Skatten vil i prinsippet bringe handelskostnadene tilbake til det nivået de var på for omlag 10 år siden.

Myte 1: Skatt på finanstransaksjoner må innføres globalt for å virke

Dette er overhodet ikke riktig. Det er mange positive erfaringer med denne type skatt, og disse erfaringene er knyttet til skatter som har vært innført lokalt i enkelte land (se vedlegg 1). Skatt på finanstransaksjoner er vanlig og har blitt innført permanent eller tidvis i over 40 land i flere tiår. (Beitler, 2010). Et godt eksempel er Storbritannias skatt på aksjeomsetninger som gir finansministeren rundt 5 milliarder dollar i inntekter hvert år uten at Storbritannia av den grunn har sett negative virkninger. Mange land, inkludert Sør-Korea, Sør-Afrika, India, Hong Kong, Storbritannia og Brasil får store inntekter fra en skatt på finanstransaksjoner. I Brasil, for eksempel, ga nåværende skatt på ulike transaksjoner med varierte satser 15 milliarder dollar i inntekter i 2010 (finansminister i Brasil 2011). De eksisterende transaksjonsskattene viser klart at denne form for skatt ikke nødvendigvis må innføres globalt for at den skal virke. Myten om at med mindre skatten på finanstransaksjoner innføres globalt, vil finansinstitusjoner flytte sin aktivitet til andre områder for å unngå å betale en slik skatt, er altså ikke holdbar. For å få en vellykket skatt må den imidlertid utformes på en god måte. IMF sier også at skatt på finanstransaksjoner "ikke automatisk fordriver finansiell aktivitet i en uakseptabel utstrekning" (IMF, 2011).

Myte 2: En skatt på finanstransaksjoner kan lett unngås

En skatt på finanstransaksjoner kan utformes slik at det blir både kostbart og risikofylt for den som prøver å unngå å betale den. En hensiktsmessig utforming av skatten er påkrevd for å oppnå dette. Skatten har lav skatteprosent, og den kan utformes slik at oppdagelsesrisikoen for de som forsøker å unngå den blir høy, og det må være sanksjoner mot unndragelse. Skattytere vil da være økonomisk motivert til å betale skatten framfor å forsøke å unndra den.

Det er i dag to hovedprinsipper for utforming av en slik skatt.:

- **Skatt basert på skattyters hjemsted** (som foreslått av EU-kommisjonen). Når et land innfører skatten vil den da gjelde alle transaksjoner skatteyttere i dette landet gjennomfører, uavhengig av hvor i verden de gjennomfører transaksjonen. Om Frankrike utsteder en slik skatt vil alle franske skattytere og alle franske selskaper betale skatt til Frankrike for sine transaksjoner, også for handel de gjennomfører i London, New York, Frankfurt eller andre steder. Finanstransaksjoner er i dagens digitale handelssystemer lett sporbare, og skatteyttere som unnlater å opplyse om sine transaksjoner vil løpe stor risiko for å bli oppdaget og dermed bli ilagt sanksjoner.
- **Skatt på eierskifte av verdipapirer (ofte kalt "stempelavgift")**. Skatten knyttes her til selve verdipapiret. Et land som innfører skatten krever da at verdipapirer utstedt i landet skal være registrert i et godkjent register og at handel med disse papirene skattlegges, uavhengig av hvor handelen gjøres og hvem eieren er. Slik registrering gjøres til en forutsetning for at eieren med loven i hånd skal kunne håndheve sitt eierskap til verdipapiret, f. eks. å kreve å få utbetalt utbytte eller kunne pantsette verdipapiret. Dette gir eieren svært god grunn til å registrere eierskapet, ettersom eierskapet kan bli vanskelig å håndheve før skatten er betalt.

Begge disse formene for skatt lar seg administrere på en effektiv måte uten store administrative kostnader og uten særskilt stor risiko for unndragelse sammenliknet med andre skatter. For alle skatter er likevel unndragelse mulig, det er vanskelig å eliminere alle smutthull.

Motstandere av transaksjonsskatt synes å legge til grunn at det må stilles strengere krav til beskyttelse mot unndragelse for denne skatten enn for andre skatter. Erfaringer fra de land som har tatt i bruk slik skattlegging på en godt tilrettelagt måte, tilsier at det vil være betydelig vanskeligere å unndra seg en slik skatt, enn å unndra f. eks. skatt på inntekt eller merverdiavgift. Ingen vil likevel si at skatt på inntekt eller merverdiavgift ikke lar seg innføre.

Myte 3: Vanlige mennesker må ta kostnaden ved en skatt på finanstransaksjoner

Dette er ikke riktig. En skatt på finanstransaksjoner vil i første rekke bli betalt av de som handler med valuta og verdipapirer. Det meste av denne handelen, anslagsvis 85%, utføres av banker og andre finansinstitusjoner, i stor grad på vegne av klienter med stor formue. Vanlige lønnstakere handler stort sett lite med aksjer, obligasjoner og derivater. Det internasjonale pengefondets (IMF) studier av hvem som vil komme til å betale en skatt på finanstransaksjoner konkluderer med at den vil bli "meget progressiv" (IMF, 2011, s.35). Dette betyr at skatten vil belaste de rikeste institusjonene og menneskene i samfunnet, på tilsvarende måte som skatt på kapitalinntekt. Profilen vil bli langt mer progressiv enn skatt på forbruk, så som moms, ettersom de fattige bruker det meste av sin inntekt til forbruk.

Det er viktig å få fram at de som kjøper aksjer som engangskjøp, knapt vil merke en skatt på finanstransaksjoner, på grunn av den lave satsen. Det er de som konstant handler for store beløp, som vil merke den. Jo oftere og jo større kjøp og salg, jo større fart det er i omsetningen, jo høyere blir skatten. Skatt på finanstransaksjoner vil ha særlig stor virkning for såkalt høyfrekvenshandel (HFT), dvs. de som kjøper verdipapirer for bare å eie dem noen få minutter eller timer. Ofte foretas slik handel automatisert, gjennom såkalte handelsroboter. Mange økonomer mener at slik handel virker nedbrytende og er skadelig, og at den burde reduseres betraktelig, noe skatt på finanstransaksjoner vil bidra til.

Kan bankene og eierne av verdipapirer indirekte sende regningen for en skatt på finanstransaksjoner til vanlige bankkunder ved f. eks. å øke avgifter på minibankuttak og renter på boliglån? Dette virker lite sannsynlig. Det vil være stor forskjell mellom de ulike bankene med hensyn til hvor mye de vil merke denne skatten. Mye av skatten vil belastes kapitaleierne, som bankene handler på vegne av, den betales ikke av bankene. De av bankene som er mye engasjert i kortsiktig finanshandel får mer finansskatt enn de som er lite engasjert i slik handel. Hvis de som merker skatten mye, skulle dekke sine utgifter ved avgift på minibankuttak eller ved å ta mer for sine boliglån, vil de få en konkurransemessig ulempe og risikere å miste markedsandeler til de bankene som betaler lite finansskatt. En koordinert økning av avgifter og renter fra bankenes side vil ikke være lovlig ut fra konkurransereglene. Mantraet "bankene vil alltid sende regningen til sine kunder" er laget for å skremme oss. Men i et marked med konkurranse er ikke dette så enkelt som finanssektoren vil ha oss til å tro.

Myte 4: Pensjonistene må betale regningen

Nei, pensjonistene må ikke betale kostnadene ved en skatt på finanstransaksjoner. Over de siste 30 årene er det avsatt mye penger i pensjonsfond. Pensjonsfondene følger i all hovedsak langsiktige strategier for sine investeringer. Størstedelen av deres kapital er investert med en langtidshorison, en mikroskatt på deres kjøp og salg av verdipapirer vil da relativt sett være ubetydelig sammenliknet med andre kostnader og fordeler.

Pensjonsfondene er en god illustrasjon på at virkingen av en skatt på finanstransaksjoner avhenger av lengden på eierperioden. Kostnadene ved skatt på finanstransaksjoner er uforholdsmessig høy for de som handler kortsiktig (kjøper og selger verdipapirer hver time, hver handelsdag hele året), marginal for de som handler på mellomlang sikt (kjøper og beholder en aksje i en ettårs periode) og blir ubetydelig for de som handler langsiktig (f eks kjøper og beholder en 10-års-obligasjon fram til den forfaller til innløsning).

Pensjonsfond bytter i gjennomsnitt ut sin portefølje kun hvert annet år. En høyfrekvenshandler derimot bytter typisk ut hele sin portefølje hver dag. For en portefølje av samme verdi må denne handleren da betale flere hundre ganger mer i transaksjonsskatt enn et gjennomsnittlig pensjonsfond (Persaud, 2012).

Det er viktig å være oppmerksom på at store deler av pensjonene er finansiert gjennom offentlige overføringer (skattefinansiert) og ikke gjennom innskuddsbaserte pensjonsordninger. Skatt på

finanstransaksjoner vil ikke ha noen virkning i det hele tatt for den del av pensjonssystemet som er basert på offentlige overføringer

Offentlige overføringer står for størstedelen av pensjonistenes inntekter i europeiske land. Andelen offentlige overføringer er høyest (over 90%) i Frankrike, Hellas, Belgia, Spania, Portugal, Italia, Ungarn, Østerrike, Polen, Slovakia og Tsjekkia. Andelen fra pensjonsfond er på ca 15% i Tyskland. Fondsandelen er over 20% i 6 land: Finland, Nederland, Storbritannia, Danmark, Irland og Sverige, størst i de tre første av disse. Forretningsgrupper og finanslobbyen i landene i den siste gruppen har stor egeninteresse i at pensjonsfondene i større grad engasjerer seg i kortsiktig finanshandel, og de er sterkt mot skatt på finanstransaksjoner.

Ved at en skatt på finanstransaksjoner reduserer omfanget av høyfrekvenshandel vil den bidra til økt markedsstabilitet og slik gi bedre forhold for langsiktige investorer. Mange økonomer mener at hegdefonds og investeringsbanker som utnytter komplekse og kortsiktige investeringer, tar ut sine store fortjenester på bekostning av de langsiktige investorene. Bankene er også ganske drevne til å plassere inntektene hos seg selv mens risikoen plasseres på kundene, jamfør de rettsakene om spareprodukter som går i Norge. En skatt på finanstransaksjoner kan redusere bankenes mulighet til å profitere på denne måten på sparerens bekostning.

Myte 5: Skatt på finanstransaksjoner vil redusere den økonomiske veksten, forårsake arbeidsledighet og skade økonomien

Vi mener tvært imot. En skatt på finanstransaksjoner vil øke den økonomiske veksten og gjøre det enklere å skape nye jobber. I Storbritannia ville en bredspektret skatt på finanstransaksjoner, som den EU-kommisjonen foreslår, innbringe 8,4 milliarder pund i skatteinntekter pr år og vil øke BNP med 0,25%, tilsvarende 75 000 nye jobber (Persaud, 2012).

Mange av de landene som allerede har innført skatt på finanstransaksjoner har sterk økonomisk vekst. Dette er land slik som Sør-Korea, Hong Kong, India, Brasil, Taiwan, Sør-Afrika og Sveits. Faktisk er noen av disse landene blant de raskeste voksende økonomiene i verden.

Det har vært rettet angrep på skatt på finanstransaksjoner ved å ta utgangspunkt i noen tall fra EU-kommisjonens opprinnelige konsekvensutredning (Impact Assessment Report – IA). Denne rapporten hevder at en slik skatt under bestemte forutsetninger, og i verste tilfelle, kunne ha gitt en reduksjon i BNP på 1,76%. Den estimerer en langsiktig reduksjon i BNP på 0,53% som følge av kommisjonens skatteforslag. Det er senere gjort en oppdatering av den økonomiske modellen som ble brukt i denne første rapporten. Oppdateringen er utført av de samme forfattere som utarbeidet den opprinnelige rapporten (Lendvai og Raciborki, 2011). Den oppdaterte modellen forsøker å gjenspeile på en mer realistisk måte hvordan investeringer blir finansiert og konkluderer med at den negative innvirkningen av en skatt på finanstransaksjoner blir en reduksjon av BNP på kun 0,2%.

EU-kommisjonens estimater, også i den reviderte modellen, er imidlertid ufullstendige. Dette er fordi modellen bare tar hensyn til virkningen av å øke skattenivået, den tar ikke hensyn til de positive virkningene av at de økte skatteinntektene brukes. Dersom inntektene fra skatten brukes til tiltak som gir en gunstig innvirkning på økonomien; som nye jobber, investeringer i infrastruktur og reduksjon av fattigdom, vil nettovirkningen bli vekst i økonomien. Det er svært kritikkverdige at en slik analyse bare ser på skatten som en ren skatteøkning, uten å se på virkningen av økt offentlig bruk av pengene. EUs skattekommissjonær (Šemeta) har erkjent dette og har i februar og mars 2012 argumentert sterkt for at den samlede virkningen av skatten, når en tar hensyn til bruken av skattepengene, vil bli økt økonomisk vekst.

En nylig studie utført av Griffith-Jones & Persaud (2012) undersøker spesielt virkningen av skatt på finanstransaksjoner for å redusere sannsynligheten for økonomiske kriser. De konkluderer med at innføring av en slik skatt vil være positivt for økonomisk vekst, og at BNP vil kunne øke med 0,25% (som et minimum). Den positive innvirkningen kan også bli høyere dersom inntektene fra skatten

brukes på en måte som gir maksimal virkning med hensyn til sysselsetting, fordeling og bærekraftig økologisk utvikling.

Dempe en forvokst finanssektor som tar ressurser som trengs i andre sektorer

Finanssektoren har over de siste tiårene vokst svært sterkt, og den leverer i stigende grad tjenester til seg selv framfor å betjene det øvrige samfunnet. Sektoren tilbyr lønninger og bonuser som gjør at den tiltrekker seg mye arbeidskraft som kunne ha vært til stor nytte innenfor industri, handel, kultur, forskning og innovasjon. Økt skattlegging som fører til lavere vekst og lavere inntekt for de best betalte i denne sektoren, kan gi bedre bruk av arbeidskraft, med et mer balansert næringsliv som ville hatt større evne til å skape langsiktig økonomisk vekst.

Mer rettferdig fordeling og vekst

En skatt på finanstransaksjoner vil være en mer progressiv skatt enn andre former for skatt, i den forstand at den først og fremst vil betales av de rikeste. Dette framgår blant annet av EU-kommisjonens konsekvensutredning (IA). Fattige husholdninger forbruker en større andel av sine inntekter enn det relativt rikere husholdninger gjør. Dette betyr blant annet at dersom inntektene fra skatten brukes til å senke moms eller inntektskatt for de med lav inntekt, vil den samlede etterspørselen stige, og økonomien vil bli stimulert. Denne effekten ville være verdifull i nåværende situasjon med mangel på samlet etterspørsel, og svært skjev inntektsfordeling er en viktig medvirkende årsak til økonomisk nedgang.

Myte 6: Skatt på finanstransaksjoner vil gi færre arbeidsplasser

Nei. Vi viser her til gjennomgangen i punktet ovenfor. Hvis inntektene av skatten brukes på en smart måte, kan den gi investeringer som stimulerer arbeidsmarkedet og øker sysselsettingen i spesifikke sektorer, som industrien. Dette kan hjelpe til å gjenskape balansen i økonomien, som, spesielt i Storbritannia, er for avhengig av finanssektoren. I Storbritannia kan en slik skatt gi 75 000 nye jobber (Persaud, 2012). Den vil gi en relativt sett liten reduksjon i antall ansatte i finansnæringen, men dette vil bli mer enn kompensert ved økningen i antall arbeidsplasser i andre næringer.

Myte 7: Skatt på finanstransaksjoner høres ut som et godt forslag, men ingen tar dette virkelig seriøst

Støtten til innføring av denne type skatt har fått bred støtte de siste to årene. I 2011 ble skatt på finanstransaksjoner omfavnet av tusen ledende økonomer, inkludert vinnerne av Nobels minnepris i økonomi Joseph Stiglitz og Paul Krugman, og tusen parlamentarikere fra 30 land. Den politiske støtten økte sterkt gjennom 2011 og under G20-toppmøtet i Frankrike erklærte Argentina, Brasil, Frankrike, Tyskland og Sør-Afrika sin støtte.

Mange prominente personer har erklært sterk støtte til innføring av slik skatt. Microsoft-grunnlegger Bill Gates anbefalte innføring av en slik skatt i en egen rapport til G20-lederne i november 2011. Andre kjente navn er: George Soros, Al Gore, Ban Ki Moon og Kofi Annan.

Det er nå et sterkt politisk initiativ for denne type skatt i Europa. EU-kommisjonen har fremmet forslag om å innføre en slik skatt i EU og ni EU-land presser på for å få fortgang i prosessen: Frankrike, Tyskland, Spania, Italia, Portugal, Hellas, Østerrike, Belgia og Finland. Frankrike har vært beredt til å sette handling bak ord ved på egen hånd å innføre en slik skatt, basert den engelske modellen med stempelavgift.

Det vedlagte kartet viser hvilke land som allerede har innført skatter på finanstransaksjoner rundt om i verden (vedlegg 1). Som kartet viser er dette allerede en utbredt form for skattlegging.

Myte 8: Skatt på finanstransaksjoner vil svekke tilgangen på kapital i finansmarkedet, øke kapitalkostnadene og skade økonomien

Motstanderne av skatten argumenterer med at selv en skatt på den størrelsesorden EU-kommisjonen har foreslått, vil føre til et redusert handelsvolum, og at det igjen vil føre til mindre tilgang på kapital og økte kapitalkostnader. Dette skal igjen gi lavere investeringer og dermed mindre økonomiske vekst. Det argumenteres gjerne samtidig med at skatten heller ikke vil gi betydelige inntekter (Rogoff, 2011). Denne argumentasjonskjeden er ikke troverdig.

En økning i transaksjonskostnaden av den størrelsen som er foreslått vil medføre at kostnaden ved finanshandel kommer tilbake til det nivået den lå på for omlag 10 år siden. På den tiden var finansmarkedet, om noe, mer robust enn det er i dag, og transaksjonskostnadene på den tiden medførte ikke noe problem for tilgangen på kapital (Persaud, Mars 2012).

Om vi antar at Rogoff skulle ha rett, dvs. at en liten økning i transaksjonskostnadene skulle ha merkbare effekt på kapitalkostnad, skulle vi ha ventet at reduserte transaksjonskostnader og en sterk økning i volumet av kortsiktig spekulasjon de seneste tiårene (som følge av overgang til datamaskiner og avregulering) skulle ha medført en økning i kapitaltilgangen og investeringene, og dermed økt vekst. Dette støttes ikke av fakta – veksten var faktisk større i perioder med høyere transaksjonskostnader (Baker, 2011).

Det er først og fremst de som driver med høyfrekvent handel som vil merke og bli påvirket av en transaksjonsskatt. De som driver denne handelen argumenterer med at de tilfører kapital til markedet, men dette er ikke hele historien. De handler basert på markedstrender, noe som medfører at de tilfører kapital når markedet går oppover og det allerede er god tilgang på kapital. I krisetider, når markedet faller, løper de foran trenden og trekker ut kapital, på et tidspunkt da kapitalen trengs for å stabilisere markedet. Dette ble observert under «Flash Crash» in New York i mai 2010. Ved å begrense høyfrekvent handel kan skatten muligens også gi en bonus gjennom å gjøre markedet mer robust (Persaud, 2012). Som Kapoor (2010) argumenterer, er økt robusthet viktigere enn lave transaksjonskostnader. Innføringen av transaksjonsskatt vil føre til at overflødige trendbaserte transaksjoner fjernes fra markedet, og at de transaksjonene som gjenstår i større grad er knyttet til fundamentale økonomiske forhold.

Myte 9: Sveriges dårlige erfaringer med skatt på finanstransaksjoner beviser at en slik skatt ikke fungerer

Motstandere av skatt på finanstransaksjoner refererer ofte til at Sverige hadde en skatt på verdipapirhandel i perioden 1984 til 1991, og at denne skatten ble avvirket fordi den ikke fungerte etter hensikten. Denne erfaringen blir tatt som bevis på at en slik skatt ikke fungerer. Motstanderne forbigår samtidig i stillhet at svært mange andre land har positive erfaringer med en slik skatt. Sveriges erfaring representerer unntaket, ikke regelen.

Det er nå bredt anerkjent at problemer med den svenske skatten på finanstransaksjoner hadde sammenheng med at skatten var feilaktig utformet. Skatten hadde høy skatteprosent (1%, senere 2%) og var samtidig lett å omgå (IMF, 2011, s 17). I en rapport fra IMF til G20 i september 2010 trekkes det fram to sentrale problemer i denne sammenheng:

- Skatten var kun pålagt handel som ble gjennomført gjennom svenske meglere/ved svenske handelssteder. Dette førte til at skatten kunne unngås, på helt lovlig måte, ved å flytte handelen ut av Sverige. Som et resultat av dette flyttet mye av handelen i Sverige til utlandet,

først og fremst til britiske meglere.

- Skatten ble innført på handel med bestemte typer verdipapirer, men ble ikke innført på handel med andre verdipapirer som kunne benyttes for samme formål som de papirene som var skattlagt. Dermed kunne skatten unngås ved å flytte handelen til andre typer verdipapirer.

De problemene svenskene fikk som følge av sin uheldige utforming av skatten, ser vi derfor lite av for de transaksjonsskattene som praktiseres i andre land, og som nå er de mest aktuelle å innføre. Se forøvrig diskusjonen angående myte 2 ovenfor.

Myte 10: Skatt på finanstransaksjoner er laget i Brussel for å fylle EUs pengeките

Dette er ikke tilfelle. Skatt på finanstransaksjoner vil som andre skatter, bli krevd inn av hvert enkelt land. Det er derfor opp til det enkelte land å bestemme hvordan pengene skal brukes. Frankrike og Tyskland som er de største pådriverne for skatten i EU, er mot at skatten skal gå inn i EUs budsjett. Frivillige organisasjoner, fagforeninger og andre forkjempere for skatten er ikke tilhengere av at inntektene fra skatten skal gå til EU, men foretrekker at skatten skal gå til innenlandske formål, samt til å dekke internasjonale forpliktelser for utvikling og klimaendringer.

Som illustrert i vedlegg 1, er transaksjonsskatter i dag ganske mye brukt på nasjonalt nivå. Det finnes imidlertid skatter som vedtas i fellesskap av flere land og der pengene går til et avtalt formål. Et godt eksempel på dette er seteavgiften på flyreiser som går til UNITAID og som brukes til å bekjempe sykdommer som HIV/AIDS, tuberkulose og malaria. Skatten kreves inn nasjonalt mens midlene fordeles av verdens heleorganisasjon i Genève. Pengene brukes i stor grad i utviklingsland.

Transaksjonsskatter som kreves inn i flere land kunne fordeles på tilsvarende måte, slik at en bestemt andel av inntekten gikk til å dekke internasjonalt avtalte forpliktelser gjennom f. eks. Global Fund eller Green Climate Fund.

Myte 11: Innføring avskatt på finanstransaksjoner vil ikke gi økte bevilgninger til fattige land eller til å bekjempe klimaendringene

I den nåværende økonomiske situasjonen kan det absolutt være en utfordring å sikre at økte inntekter som følge av skatten ikke kun går til innenlandske formål. Det er i denne forbindelse viktig å minne om at den politiske støtten til den nye skattleggingen i stor grad har vært kjempet fram av frivillige organisasjoner. En meningsmåling publisert i januar 2011 viste at i Europa var 61% av befolkningen for en skatt på finanstransaksjoner, mens bare 26% var mot. I Storbritannia viser meningsmålinger at 65% er for denne skatten. En annen undersøkelse viser at mer enn tre firedeler av befolkningen i Storbritannia, Frankrike, Tyskland, Spania og Italia mener at finanssektoren har et ansvar for å rette opp skadene som følge av finanskrisa.

Finanskrisa har hatt alvorlige virkninger på økonomien i Europa, men virkningene har vært enda større i mange av utviklingslandene. Budsjettunderskuddene i fattige land har økt med 65 milliarder dollar, og Verdensbanken anslår at ytterligere 64 millioner mennesker har falt under det banken regner som minimumsinntekten på 1,25 dollar om dagen. Utviklingshjelpen har hatt den største tilbakegangen på 15 år, overføringene til utviklingsland fra innvandrere i rike land har falt dramatisk, millioner risikerer sult og hjemløshet. Det globale fondet for kamp mot HIV/AIDS, tuberkulose og malaria måtte i fjor midlertidig innstille sin støtterunde på grunn av pengemangel, med ødeleggende konsekvenser for mange under langtidsbehandling. Det er bare rett og rimelig om inntektene fra en finansskatt fra dem som skapte krisa går til noen av dem som ikke hadde noe ansvar for den, men har blitt hardest rammet.

Tilhengerne av skatten har argumentert for at en rimelig andel av skatten kan gå til innenlandske formål, men at resten deles mellom utviklingsformål og bekjempelse av klimaendringer. Dette har blitt godt mottatt politisk. Både Frankrike og Tyskland har sluttet seg til at deler av inntekten bør avsettes til disse formålene. I en tale i november 2011 sa president Sarkozy at "Frankrike vurderer om en andel - stor, mesteparten eller hele inntekten av en skatt på finanstransaksjoner bør gå til utviklingsformål".

På tilsvarende måte har forbundskansler Merkel overfor Utviklingskomiteen i den tyske Forbundsdagen gitt uttrykk for at "vi bør diskutere bruken av en andel av inntektene fra en slik skatt til utviklingsformål og klimatilpasninger".

Myte 12: Merverdiavgift på finanstjenester eller en aktivitetsskatt for finansnæringen er å foretrekke framfor skatt på finanstransaksjoner

Nei, vi mener at skatt på finanstransaksjoner klart er det beste alternativet. For det første vil en slik skatt, i motsetning til de andre foreslåtte finansskattene, bidra til å redusere omfanget av den skadelige økonomiske aktiviteten som ledet fram til krisa. Ved å øke transaksjonskostnadene vil en hindre den overdrevne børshandelen som skjer med tanke på å utnytte kursendringer i løpet av få minutter eller sekunder. De andre skattene kan også skape inntekter, men de vil ikke påvirke den skadelige handelsadferden.

For den andre har en skatt på finanstransaksjoner mye større muligheter til å skape store skatteinntekter enn de andre skattene, spesielt om en inkluderer handel med valuta og derivater. Europakommisjonen anslår at den foreslåtte skatten for hele EU-området (27 land) ville kunne gi en inntekt på 57 milliarder euro i året. Om alle de rike landene var med på skatten, og valutahandel ble inkludert ville den kunne gi inntekter på nesten 300 milliarder euro om året.

For det tredje er en transaksjonsskatt vanskelig å omgå siden den belaster en transaksjon i det den foretas. En aktivitetsskatt som belastes en finansinstitusjons inntekter, er enklere å omgå gjennom ulike strategier for skatteplanlegging, slik som flytting av overskudd til skatteparadis, utbetaling gjennom selskaper i skatteparadis og andre teknikker som ofte benyttes av rike mennesker som vil unngå skatt.

For det fjerde er det en politisk dimensjon i dette. Skatt på finanstransaksjoner støttes nå av land som Tyskland, Frankrike, Østerrike og Belgia, så vel som av EU-kommisjonen. Det er mange måter å skattlegge finanssektoren på, ingen av disse er perfekte og det er lite trolig at en kan oppnå enighet mellom alle land om en felles skattlegging. Vi må derfor ikke la det beste alternativet (at alle er enige) være et hinder for å gå videre med et godt alternativ (at mange, men ikke alle er enige). Det er viktig at vi nå støtter opp under de tunge politiske initiativene for skattlegging av finanssektoren, i en situasjon der det ikke ser ut til å være realistisk å oppnå full enighet om noen av alternativene. Vi bør derfor å konsentrere innsatsen om det vi mener er det beste alternativet, både med hensyn til inntekter og stabiliserende virkning for økonomien uten å la oss avlede av en rekke andre alternativer. Motstanderne av skatt på finanstransaksjoner bruker lansering av nye alternativer som en taktikk for å forsinke prosessen og i håp om å skape endeløse diskusjoner om alternativene. De som framfor alt vinner på dette er finanssektoren og hedgefondene, mens taperne er de som ville ha glede av inntektene og av en mer stabil økonomi, både i utviklede land og utviklingslandene.

Referanser

Baker, D. (2011). *Ken Rogoff Misses the Boat on Financial Speculation Taxes*.

Center for Economic and Policy Research (CEPR).

Available at: <http://www.cepr.net/index.php/blogs/cepr-blog/ken-rogoff-misses-the-boat-on-financial-speculation-taxes>

Beitler, D. (2010). *Raising Revenue: a Review of Financial Transaction Taxes throughout the World*.

Available at: <http://www.stampoutpoverty.org/?lid=11289>

Darvas, Z. and von Weizsacker, J. (2010). *Financial Transaction Tax: Small is Beautiful*.

Available at: <http://econ.core.hu/file/download/mtdp/MTDP1019.pdf>

European Commission (2011). *Proposal for a Council Directive on a common system of financial transaction tax and amending Directive 2008/7/EC*.

Available at:

[http://ec.europa.eu/taxation_customs/resources/documents/taxation/other_taxes/financial_sector/com\(2011\)594_en.pdf](http://ec.europa.eu/taxation_customs/resources/documents/taxation/other_taxes/financial_sector/com(2011)594_en.pdf)

European Commission (2011). *Impact Assessment. Accompanying the document 'Proposal for a Council Directive on a common system of financial transaction tax and amending Directive 2008/7/EC*

Available at:

http://ec.europa.eu/taxation_customs/taxation/other_taxes/financial_sector/index_en.htm

Griffith-Jones, S. and Persaud, A. (2012). *Financial Transaction Taxes*.

Available at: <http://www.stephanygj.net/papers/FTT.pdf>

Guardian (2012). *France plans Tobin tax on financial transactions*.

Available at: <http://www.guardian.co.uk/business/2012/jan/30/france-tobin-tax-nicolas-sarkozy>

Habbard, P. (2010). *The Parameters of a Financial Transaction Tax and the OECD Global Public Good Resource Gap, 2012-2020*. Trade Union Advisory Committee (TUAC).

Available at: http://www.ituc-csi.org/IMG/pdf/1002t_gf_ftt.pdf

IMF (2010) *Financial Sector Taxation – The IMF's report to the G20 and Background Materials*.

Available at: <http://www.imf.org/external/np/seminars/eng/2010/paris/pdf/090110.pdf>

IMF (2011) *Taxing Financial Transactions: Issues and Evidence*. IMF Working Paper.

Available at: <http://www.imf.org/external/pubs/ft/wp/2011/wp1154.pdf>

(IMF, 2011) *Taxing Financial Transactions: An Assessment of Administrative Feasibility*, IMF - Working Paper 185, august 2011, John D. Brondolo

Kapoor, S. (2010). *Bank Levy and Financial Transaction Tax*. A Re-Define Policy brief.

Matheson, T. (2011). *Taxing Financial Transactions: Issues and Evidence*. IMF Working Paper.

Available at: <http://www.stampoutpoverty.org/?lid=11384>

Persaud, A. (2012). *The Economic Consequences of the EU Proposal for a Financial Transaction Tax*.

Available at: <http://www.stampoutpoverty.org/?lid=11536>

Reuters (2009). *Global pensions lose \$5 trillion in 2008: study.*

Available at: <http://uk.reuters.com/article/2009/01/26/businesspro-us-pensions-assets-idUKTRE50P23620090126?sp=true>

Rogoff, K. (2011). *The wrong tax for Europe.*

Available at: <http://www.project-syndicate.org/commentary/rogoff85/English>.

Schulmeister, S., Schratzenstaller, M. and Picek, O. (2008). *A General Financial Transaction Tax: Motives, Revenues, Feasibility and Effects.*

Available at:

http://www.wifo.ac.at/www/jsp/index.jsp?typeid=8&display_mode=2&fid=23923&id=31819

Semeta, A. (2012). *Rebalancing the financial transactions tax debate. It is time to banish the myths surrounding the European Commission's proposal for a financial transactions tax (FTT).*

The Telegraph.

Available at:

<http://www.telegraph.co.uk/finance/newsbysector/banksandfinance/9072297/Rebalancing-the-financial-transactions-tax-debate.html>

Spratt, S. and Ashford, C. (2011). *Climate Finance: A tool kit for assessing climate mitigation and adaptation funding mechanisms.*

Available at: <http://www.stampoutpoverty.org/?lid=10939>

The Leading Group (2010). *Globalizing Solidarity: The Case for Financial Levies.*

Available at: <http://www.stampoutpoverty.org/?lid=11377>

Stewart (2007). *Benefit Security Pension Fund Guarantee Schemes.*

OECD Working Papers on Insurance and Private Pensions, No. 5, OECD Publishing.

Available at: <http://www.oecd.org/dataoecd/38/63/37977335.pdf>